

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 1774 KUJAWSKO-
POMORSKIE

1. Obiekt 176/2- Fabryka Maszyn A. Ventzki nast. Agromet-Unia
- WIEŻA CIŚNIEN (3)

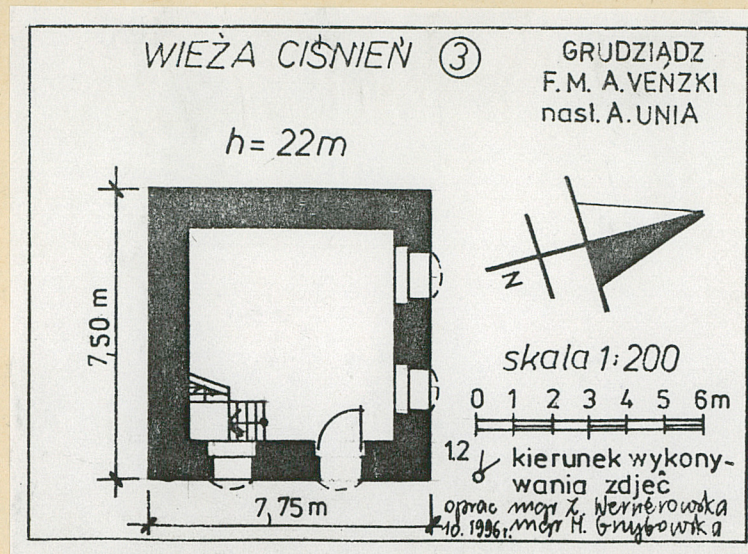
2. Czas powstania
ok.1906 r.

3. Miejscowość
GRUDZIĄDZ

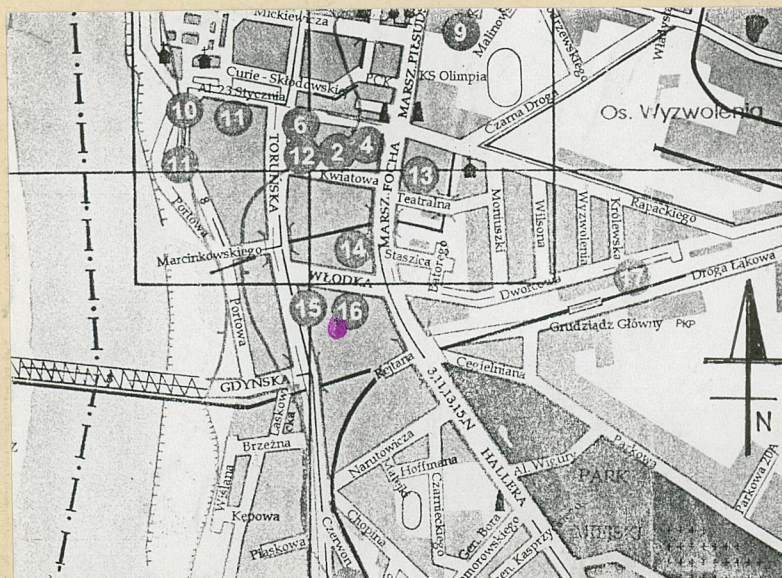
11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

1. Elewacja północna

ORIENTACJA
skala 1: 20 000

0 200 400 600 800 1000 m

4. Adres ul. J. Włodka 16
86-300 Grudziądz
nr hipoteczny KW 20 537

5. Przynależność administracyjna
województwo toruńskie
gmina Grudziądz
pow. GRUDZIĄDZ

6. Poprzednie nazwy miejscowości
niem. Graudenz

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.
województwo bydgoskie
powiat Grudziądz

8. Właściciel i jego adres:
Agromet-Unia w Grudziądzu
w upadłości, 86-300 Grudziądz
Szosa Toruńska 32/38

9. Użytkownik i jego adres
j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr A/704/1-6 data 14.05.98

autor zdjęć
data wykonania
miejsce przechowywania negatywów

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Wieża ciśnień została wzniesiona około 1906 r. na powiększonej działce fabryki od strony południowo-zachodniej.

Dostarczała ona wodę dla potrzeb fabryki.

Za wieżą po jej południowej stronie znajdował się przyległy do wieży magazyn blach obecnie nieistniejący.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Wieża ciśnień wznosi się w zespole Fabryki Maszyn A. Ventzki, w południowej części zespołu za budynkiem kotłowni i turbinowni.

Stanowi ona widoczną z daleka dominantę zespołu.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA.

- fundamenty ceglane.
- ściany wymurowane z cegły ceramicznej pełnej, nietynkowane, górna kondygnacja w konstrukcji ryglowej, rygle drewniane, wypełnienia ścian ceglane.
- stropy drewniane, belkowe nagie, podsufitka z desek.
- więźba dachu drewniana 4-spadowa krokwiowo-płatwiowo-kleszczowa ze świetlikiem w szczycie.
- dach kryty papą na deskowaniu
- posadzka w parterze betonowa, na piętrach deski.
- schody drewniane policzkowe drabiniaste, poręcz drewniana.
- otwory okienne przesklepione nadprożem ceglanym odcinkowym.
- okna stalowe pojedyncze zamknięte odcinkowo, o podziałach na drobne kwatery.
- wrota deskowe 1-skrzydłowe zamknięte odcinkowo, ze spon-gami.

RZUT. Budynek na planie kwadratu.

BRYŁA. Wieża 5-kondygnacyjna, niepodpiwniczona.

Ściany parteru prost, I, II i III piętra pochyłe, ostatnia kondygnacja w konstrukcji ryglowej nadwieszona wysunięta poza obrys niższej kondygnacji.

Budynek kryty dachem 4-spadowym o niewielkim spadku ze świetlikiem w szczycie krytym 4-spadowo.

cd wkładka.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
1 300 m ³	240 m ²	wieża ciśnień	wieża ciśnień
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne ściany, wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycia dachu, wyposażenie i instalacje)	
remont wieży w latach 60-tych po zniszczeniach wojennych.		stan zachowania wieży dobry elewacje w złym stanie, tynki zewnętrzne płycin ścian 2, 3 i 4-tej kondygnacji oraz ściany ryglowej górnej kondygnacji odpadły prawie całkowicie.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			
zachowanie wieży jako dominanty zespołu oraz jako zabytku techniki obecnie ginącego remont elewacji wieży z otynkowaniem płycin i górnej kondygnacji w polach między ryglami.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta Policji Budowlanej: Agromet-Unia Grudziądz
ul. Pstrowskiego /ob. j.Włodka/ przech. AP w Toruniu
Oddział w Grudziądzu ul. J. Włodka 15

22. Bibliografia

Z. Kuras "Sto lat Agromet-Unii Fabryki Maszyn Rolni-
czych w Grudziądzu (1882-1982)" Toruń-Grudziądz 1982

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

mgr Zofia Wernerowska

Imię i nazwisko

mgr Maria Grzybowska

data

październik 1996 r.

26. Sprawdził

Imię i nazwisko

data

27. Załączniki

wkładki sztuk - 2

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GRUDZIĄDZ	Fabryka Maszyn A.Ventzki - WIEŻA CIŚNIEN (3)	nast. Agromet-Unia

p. 13 ELEWACJE.

Ceglane o ceglanym detalu architektonicznym, płyciny dekoracyjne tynkowane /obecnie są to ślady tynku/.

Niski cokół zamknięty gzymsem. Parter o ścianach pionowych lekko wysuniętych w formie cokołu, zwieńczone gzymsem. I, II i III piętro wieży o ścianach pochyłych narożniki opięte szkarpami ukośnymi stojącymi na wspornikach nad parterem, u góry rozszerzającymi się i tworzącymi wsporniki dla wysuniętej górnej kondygnacji. Ściany I, II i III p. o wspólnej dekoracji dwiema pionowymi wnękami zamkniętymi pełnym łukiem. Wnęki tynkowane. W każdej jedna oś okien zamkniętych odcinkowo, a na III p. pełnym łukiem.

Ponad III p. gzyms z układanych rębem skośnym cegieł i silnie wysunięty gzyms IV piętro tworzy zwieńczenie. Ściany nadwieszane o widocznej konstrukcji ryglowej z pionowych, poziomych i ukośnych rygli. W każdej dwa okna zamknięte trójkątnie. Powyżej silnie wysunięty okap dachu. Dach zwieńczony świetlikiem o żaluzjowych ściankach z wysokim masztem na szczycie.

W parterze elewacji wschodniej wejście od północy.

INSTALACJE.

Elektryczna.

WYPOSAŻENIE.

Na górnej kondygnacji zbiornik na wodę z blach nitowanych.

Na parterze 3 pompy.

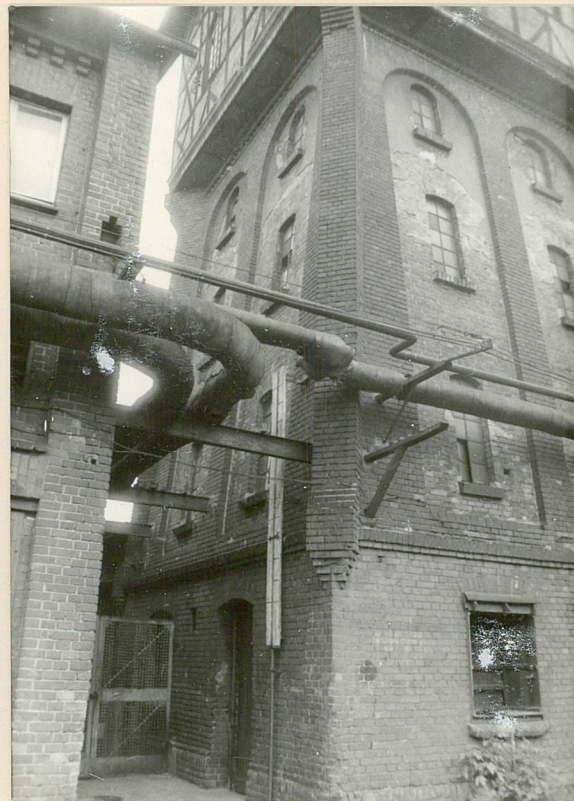
Wkładkę założył: mgr Zofia Wernerowska mgr Maria Grzybowska
(imię, nazwisko, data) październik 1996 r.

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów: .....

1. Miejscowość GRUDZIĄDZ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Fabryka Maszyn A. Venzki WIEŻA CIŚNIEN (3)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) nast. Agromet Unia zdjęcia, verte plan sytuacyjny
-----------------------------	---	--

2. Wieża, elewacja
południowa i zachodnia

3. Elewacja północna
i wschodnia

mgr Maria Grzybowska
mgr Zofia Wernerowska
październik 1996r.

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Toruń ul. Łazienna

4. Wnętrze, czwarta kondygnacja
5. Wnętrze, trzecia kondygnacja

FABRYKA MASZYN
A. VENZKI
nast.
AGROMET-UNIA
w Grudziądzu

SPIS BUDYNKÓW

obiekty powstałe przed 1945r.

- 1) DOM MIESZKALNY
- 2) KOTŁOWNIA I TURBINOWNIA
- 3) WIEŻA CIŚNIENIA
- 4) KUŹNIA
- 5) WILLA A. VENZKIEGO
- 6) DOM MIESZKALNY MEISSNERA

obiekty
opracowane
na kartach
szczegółowych

- 7) odlewnia
- 8) stajnia
- 9) magazyn odlewów
- 10) budynek kolejki
- 11) warsztaty ślusarskie
i kowalskie przy oddziale
siewników
- 12) stolarnia

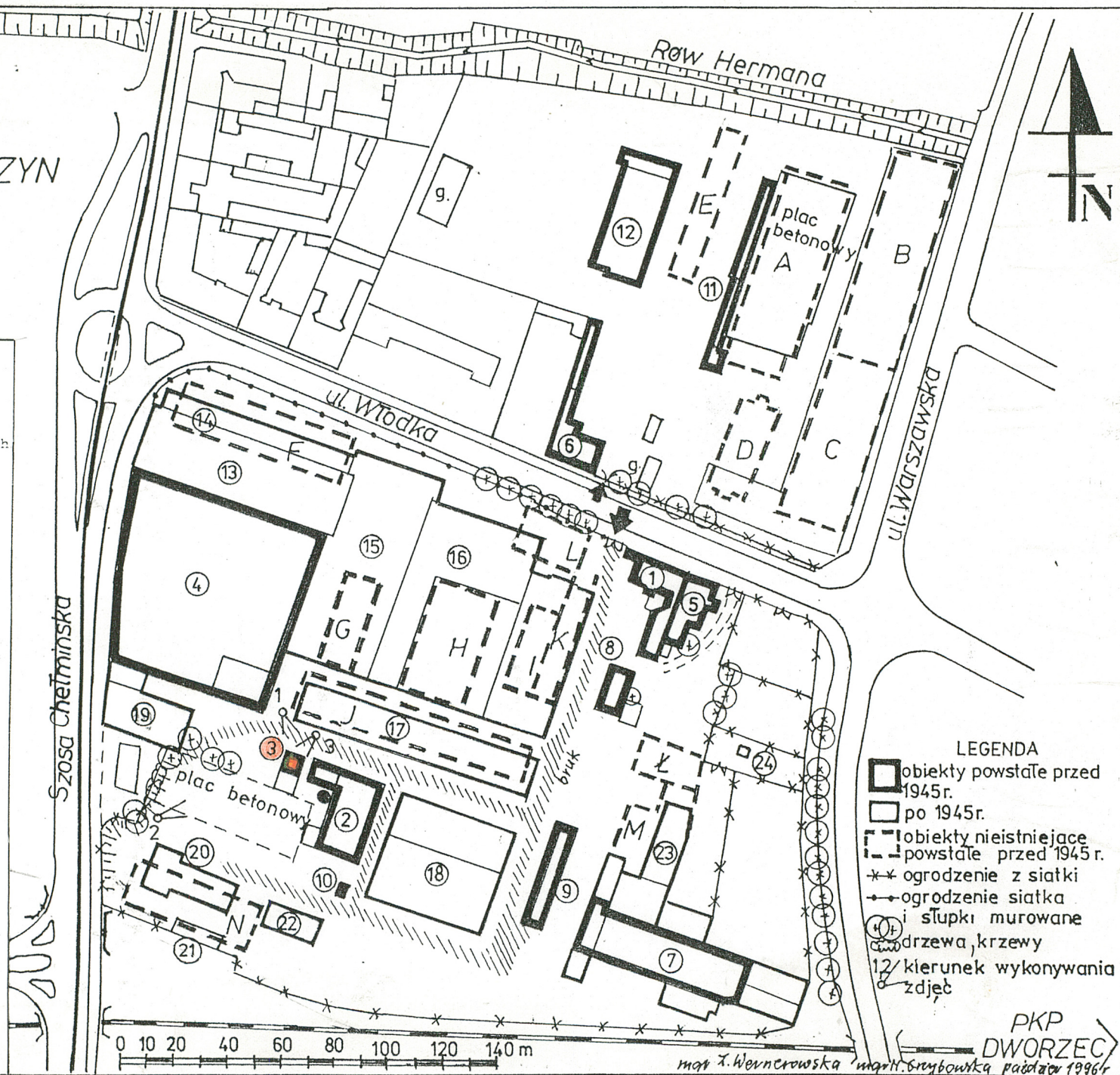
obiekty powstałe po 1945 r.

- 13) spawalnica 1959r.
- 14) zakład doświadczalny
- 15) kuźnia 1992 r.
- 16) malarnia 1956, 1947, 1965 r.
- 17) montaż glebogryzark 1977r.
- 18) warsztaty przyzakładowe 1949 r.
- 19) warsztaty elektryczne 1988 r.
- 20) laboratorium 1974 r.
- 21) lokomotywnia 1974 r.
- 22) wydział hydrauliczny 1963 r.
- 23) garaże, magazyny 1950 r.
- 24) przyłącze gazu

obiekty powstałe przed 1945 r.

nieistniejące

- A) oddział siewników
B) malarnia i spawalnica
C) magazyn siewników
D) magazyn siewników
E) magazyn drewna
F) magazyn plugów półfabrykatów
G) magazyn półfabrykatów i prawideł
H) montownia oddział bron
I) ślusarnia
J) warsztaty mechaniczne i narzędziownia
malarnia, blacharnia
K) magazyn modelarnia, biuro ruchu
L) biura i mieszkania
M) odlewnia
N) maszynownia i czyszczalnia
O) składnica narzędzi rolniczych

LEGENDA

- obiekty powstałe przed 1945r.
- po 1945r.
- obiekty nieistniejące powstałe przed 1945r.
- ** ogrodzenie z siatki
- ogrodzenie siatka
- słupki murowane
- drzewa, krzewy
- 12/ kierunek wykonywania zdjęć

PKP

DWORZEC

mgr T. Wernerowska mgr H. Grybowski październik 1996r